

מראי מקומות- חולין ס"ה

להיות נדמה להם ג"כ. וביאר השו"ט של הגמ' כך, דבהה"א ס"ל להגמ' דע"כ מה דאמרו אחרים דשוכן אם טמאים טמא, ודאי אינו כרבנן, דס"ל דאף זוזיר אינו טמא, משום דאינו נדמה לעורב, אע"כ ר"א הוא, ומיירי באותן עופות דכתי' אצלם למינהו, ובזה סגי ששוכנים אצלם, ואי"צ להיות נדמה להם. וע"ז משני דאפי' תימא רבנן, דשכן ונדמה קאמרי', והיינו דכיון שהוא שוכן ונדמה, אמרי' שהוא ג"כ נכלל בעופות טמאים ההם ממש, ואי"צ לריבוי דלמינהו, ואף רבנן מודו לזה. וא"כ, י"ל דאף ר"א ס"ל כן, דלא נח' אלא באותן עופות דכתי' בהו למינהו, אבל בעופות דלא כתי' בהו למינהו, כ"ע מודו דאינם טמאים אא"כ הם שוכנים אצלם ונדמה להם, ומשום דאז אמרי' שהם מאותו המין ממש. וא"כ שפיר פסק הרמב"ם כר"א, ולענין עורב וזוזיר פסק דכיון דשוכנים אצלם טמאים, משום דבעורב כתי' למינהו, אבל בשאר עופות אף ר"א מודה דצריך שיהיו שוכנים אצלם וגם נדמה להם.

אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון הזחל, מותר- לעיל הבאנו מה שחקר הקובץ שמועות (כ"ז) ועוד אחרונים אם סימני טהרה דבהמות ועופות ודגים וחגבים הם רק סימן והוכחה על המין, דאותו מין מין טהורה היא, או דהסימנים עצמן הם הגורמים טהרה וכשרות להבהמה, וכו'. ולכאור' יש לדרקק מהגמ' דכאן, דמהו הה"א דאם אין לו עכשיו ויש לו לאחר זמן שיהי' טמא, הרי סכ"ס חגב זה הוא מהמין שיש לו כרעים, ולמה צריך קרא לומר דאפי' אם אין לא עכשיו, אבל יהי' לו לאחר זמן, מ"מ טהור. ולכאור' משמע, עכ"פ מהה"א של הגמ', דאין הסימנים רק הוכחה, אלא דהסימנים עצמן גורמים הדין טהרה. ולכאור' הי' שייך לומר דלאחר דכתי' אשר לו כרעים, ודייקנן מינה דאפי' אם אין לו עכשיו, וכו', זה גופא מלמדנו שאין הסימן הגורם טהרה, אלא רק סימן והוכחה בעלמא. אבל הרמב"ם (מאכ"א א', כ"ג) כ' מי שאין לו עכשיו כנפים או כרעים, או שאין לו כנפים החופות את רובו, ועתיד לגדל אותן אחר זמן,

(א) אמרי, התם בשתי תבות פסיק להו, בשני שיטין לא פסיק להו- כ' הר"ן (כב: בדפי הרי"ף) דמכאן לענין גט, שאין פוסקין שם האיש ולא שם האשה בשתי שיטין, אבל בשיטה אחת אפשר שפוסקין קצת שמות שסובלין כן, דומא לכדר לעומר. וע' בביאור הגר"א (אה"ע קכ"ט, ס"ק נ"א) שהביא דבספרי תורה שלנו הו"ל כדרלעומר בתיבה אחת, והביא שהאור תורה (לך לך) דחק עצמו מאד ליישב דבר זה, אבל כ' הגר"א דאי"צ לזה, שהרי המסורה פליג על הגמ' בכמה מקומות.

(ב) מותחין לו חוט של משיחה, אם חולק את רגליו ב' לכאן וב' לכאן, טמא, ג' לכאן וא' לכאן, טהור- כ' הר"ן (כב: בדפי הרי"ף) דכללא קמא דוקא, דכל חולק את רגליו שתיים לכאן ושתיים לכאן טמא, אבל כללא בתרא לאו דוקא, דבחולק רגליו ג' לכאן וא' לכאן, יש מהן שהם טמאים ויש מהם שהם טהורים. ולגבי הכלל דאחרים דהגמ' הביא אח"ז, דשוכן עם טמאים טמא ושוכן עם טהורים טהור, כ' המשיב דבר (ח"ב, סי' כ"ב) (ד) דמשמע מדברי הרמב"ם, ממה שלא הביא דין זה אלא לגבי טמאים, דס"ל דדין זה ג"כ הוא כמש"כ הר"ן לענין חולק רגליו, ואינו מוכח אלא לטמא, אבל לטהר אין ראי'.

(ג) שכן עם טמאים טמא, עם טהורים טהור- כ' הרמב"ם (מאכ"א א', י"ד) דמה דזוזיר טמא כמו עורב, היינו משום דבעורב כתי' למינהו. ויש לעי', אם טעם דר"א הוא משום דכתי' למינהו בעורב, א"כ מה שייך לדמות זה לשאר עופות דלא כתי' אצלם למינהו. ועוד, מדפסק הרמב"ם כר"א, משמע דאי"צ אלא שוכן עם הטמאים, אבל אח"ז (הל' כ') כ' דהשוכן עם הטמאים ונדמה להם טמא, ולמה צריך לזה, הרי פסק כר"א, וא"כ לכאור' סגי בשוכן עמהם. וכ' הלב ארי' דס"ל להרמב"ם דמה דזוזיר אסור אף דאינו נדמה לעורב, היינו משום דבעורב כתיב למינהו. אבל לגבי עופות דלא כתי' בהו למינהו, אף ר"א ס"ל דלא סגי בהא שהם שוכנים עמהם, וצריכים

(ז) **חגב, ששמו חגב- כ' הרמב"ן שרש"י כ' שכל** ד' סימנין הללו מצויין באותן המקומות, אבל יש שראשן ארון ויש להן זנב, וצריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להבדיל ביניהם. וכ' הרמב"ן דאין מתברר מדברי רש"י אם כוונתו לומר דאותן שראשן ארון צריך לידע אם שמן חגב, אבל באותן שראשן קצר אי אתה צריך לחזור עליו, דרק בראשו ארון צריך שיהי' שמו חגב, או שמא כוונת רש"י לפסול כל שראשו ארון כתנא דבי רב, וגם כל שאין שמו חגב כר' יוסי להחמיר, ושני מיני טומאות מנה, והניח בצ"ע.

כשיגדיל הרי זה מותר מעתה". ומשמע דאף למסקנא מה שהם טהורים הוא מחמת מה שמגדלים הסימנים אח"כ, וכן דייק בספר **שחיטת חולין**.

(ח) **אשר לא כרעים, אע"פ שאין לו עכשיו וכו'-** ע' ברמב"ם (מאכ"א א', כ"ג) דכ' דין זה בכנפים ג"כ. וכ' הדברי חמודות (שנ"א) דכ"כ הר"ן, ולא הביא ראיה לדבריו, ולכאוו' הוי סברא, דמ"ש הני ומ"ש הני. ועוד צידד לומר דאולי בזה נח' ר"א בר' יוסי ות"ק, דהת"ק לומד דין זה מסברא, ולכן ס"ל דבין בכרעים ובין בכנפים, דמ"ש. אבל ר"א בר' יוסי ס"ל דגזה"כ הוא, ולא חי' הכתוב דין זה אלא לענין כרעים (אולם כ' דבתורת כהנים ובתוספתא מבואר דאין מח' כלל בין ת"ק ור"א בר' יוסי). וע"ע בקרני חגבים (סי' י') דהאריך בזה, וכ' דמבואר מדברי הראשונים דאף בדגים אמרי' דאף שאין לו עכשיו ויש לו לאחר זמן, טהורים, וצ"ל דגילתה התורה בכרעים, ויש ללמוד ממנה לשאר דברים, בין לענין כנפים של החגבים גופייהו, ובין לענין סימנים של דגים, ע"ש.

(ט) **אשר לא כרעים, אע"פ שאין לו עכשיו,** ועתיד לגדל לאחר זמן- הק' תוס', למה אין מפרשים הקרא כפשוטו, דאין לו כרעים כלל, וביאר דא"א לומר כן, משום דהמינים שהתורה מונה אותם בהדיא שהם טהורים, יש להם קרצולים. וע' במהר"ם שי"ף שכ' דלפי רש"י לק"מ, דרש"י מפרש שיש כאן קרי וכתוב, דאשר לא כרעים כתי', ואשר לו קרי. וע"ש עוד דנתקשה למה לא רצה תוס' לפרש כרש"י, ובסוף כ' דאולי ס"ל דאין זה נקרא קרי וכתוב, כמו אשר לא יעדה [וצ"ע כוונתו בזה]. והא דאמרי' דשייך קרי וכתוב ב"לא" ו"לו", ע' בברכת ציון (להרה"ג ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל, פ' שמיני, על קרא דאשר לא כרעים), דכ' דכפשוטו לא שייך ענין של קרי וכתוב בזה, אלא הפשטות הוא דאף דכתי' לא, מ"מ פירוש המילה הוא כמו שהי' כתי' לו, אבל הביא בסוף דבריו דאולי באמת יש חילוק במבטא בין "לא" ל"לו", אלא דנשתכח.